

ὁ κωμικὸς Τιμοκλῆς ἐν τοῖς Ἰκαρίοις αὐτοῦ ἀναφέρει τινὰς τῶν εὐνοηθέντων προκατόχων τοῦ Ἀρπάλου, τῶν ἀπολαυσάντων τῆς εὐνοίας τῆς Πυθιονίκης, ἐνθα αὕτη οὔτε ἀφιλοκερδῆς φαίνεται, οὔτε ἰδίως φιλόκαλος ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἐραστῶν αὐτῆς (Ἰκαρ. Η'. σ. 339. D. E.) « Πυθιονίκην δέ φησιν (ὁ Ἄλεξις) φιληθεῖν ταρίχῳ ἐπεὶ ἐραστὰς εἶχε τοὺς Χαιρεφίλου τοῦ ταριχοπώλου υἱούς, ὡς Τιμοκλῆς ἐν Ἰκαρίοις φησίν. Ἄνυτος δ' ὁ παχὺς πρὸς Πυθιονίκην ὅταν ἐλθὼν φάγη τί. Καλεῖ γὰρ αὐτόν, ὡς φασιν, ὅπῃταν Χαιρεφίλου τοὺς δύο σκόμβρους ξενίσῃ μεγάλ' ἡδομένη». Καὶ πάλιν· « Ἡ Πυθιονίκη δ' ἀσμένως σε δέξεται, | καὶ σοῦ κατεδεῖται τυχὸν ἴσως ἂ νῦν ἔχεις | λαβὼν παρ' ἡμῶν δῶρ'· ἀπληστός ἔστι γάρ. | ἔμῳς δὲ δοῦναί σοι κέλευσον σαργάνας | αὐτὴν· ταρίχους εὐπόρως γὰρ τυγχάνει | ἔχουσα καὶ σύνεστι σαπέρδαις δυσὶν καὶ ταύταις ἀνάλοις καὶ πλατυρρύγχοις τισίν ».

Γ'. ΓΛΥΚΕΡΑ

§ 64. Τὸ ὄνομα ταύτης τῆς ἐταίρας ἔφθασεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους συνδεδεμένον ἄσχεδόν μόνον μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐραστῶν αὐτῆς Μενάνδρου καὶ Ἀρπάλου. Περὶ τῶν περιστάσεων τοῦ βίου αὐτῆς γινώσκομεν οὐχὶ πολλὰ.

§ 65. Ἀναμφιβόλως ὁ Ἀρπαλος ἦν ὁ προκάτοχος τοῦ ποιητοῦ. Ὅτε ἡ Πυθιονίκη ἐχωρίσθη ἀπὸ τοῦ πρώτου διὰ τοῦ θανάτου, προσεκάλεσεν οὗτος πλησίον αὐτοῦ ἐξ Ἀθηνῶν τὴν Γλυκέραν, ἔδωκεν αὐτῇ κατοικίαν ἐν τῷ ἐν Ταρσῷ βασιλικῷ ἀνακτόρῳ, διέταξεν, ὅπως αὕτη ὀνομάζεται βασίλισσα καὶ προσκυνῆται ὑπὸ τοῦ λαοῦ κατὰ τὸ Περσικὸν ἔθος. Ἔτι δὲ ἐξέδωκε καὶ διατάγην, ὅπως μὴ στεφανοῖ αὐτὸν μηδεὶς ὁ μὴ στεφανώσων καὶ τὴν Γλυκέραν. Ἐν Ρω(σ)σῷ τῆς Κιλικίας ἀνήγειρεν αὐτῇ ἀνδριάντα πλησίον τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀνδριάντος.

§ 66. Ἡ Γλυκέρα ἀνεφάνη οὐχὶ ἀχάριστος διὰ τὸσόν μεγά-

λην εὐνοίαν. Ὅτε ὁ Ἄρπαλος, ὅπως μετὰ τοιαύτας κακούργιας διαφύγη τὴν τιμωρίαν τοῦ βασιλέως καὶ κυρίου αὐτοῦ, κατέφυγεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐζήτησεν ἐνταῦθα προστασίαν, ὃ Ἄρπαλος κατ' ἐξοχὴν αὐτῇ, δι' ἧς διεξήχθησαν αἱ περὶ τῶν δώρων διαπραγματεύσεις, ἀνέθηκε πᾶσαν τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτοῦ (Ἀθην. ΙΓ'. σ. 595 E.). Διὰ ταύτην τὴν προσπάθειαν αὐτῆς ἠξιώθη τῆς τιμῆς σκωπτικῆς τινος ἐν παρόδῳ μνείας ἐν τινι σατυρικῷ δραματίῳ, ἀποδιδόμενῳ τῷ βασιλεὶ Ἀλεξάνδρῳ.

§ 67. Αἱ ἐλπίδες τοῦ Ἀρπάλου ἐναυάγησαν, ὡς εἶδομεν πρὸ μικροῦ, καὶ εὐρέθη ἠναγκασμένος οὗτος ἐγκαταλιπεῖν τὰς Ἀθήνας. Διατελεῖ δὲ ἄγνωστον, ἂν ἡ Γλυκέρα, συνεμερίσθη τὴν περαιτέρω τύχην αὐτοῦ, ἢ ἂν ὑπελείφθη. Τὸ τελευταῖον ὑπάρχει οὐχὶ ἀπίθανον. Ἀλλὰ βεβαίως ἠδύνατο συμβῆναι, ὥστε, ὅτε ὁ Ἄρπαλος ἐτελεύτησε καὶ ἐσβέσθη τὸ ὄνειρον τῆς λάμπους αὐτῆς, ἐπανελθεῖν εἰς Ἀθήνας καὶ καταστῆσαι αὐτὰς ἐκ νέου τὸ θέατρον τῶν πλεονεκτημάτων αὐτῆς.

§ 68. Κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν ἠυμοίρησε τοῦ ἔρωτος τοῦ Μενάνδρου, ὅς, εὐαίσθητος ὢν πρὸς τὸ κάλλος καὶ τὰ ἀβρὰ ἦθη, φαίνεται ὅτι περιεῖπε τὴν Γλυκέραν μᾶλλον ἢ οἰανδήποτε ἄλλην ὁμοταγῇ αὐτῆς. Ταύτην τὴν γνωστὴν σχέσιν προσφυῶς μετεχειρίσθη ὁ ἀττικίζων σοφιστῆς ἢ ῥητοροδιδάσκαλος Ἀλκίφρων πρὸς σύνταξιν ἐπιστολῶν τινων, αἵτινες ἀναμφιβόλως κατὰ τὴν συνήθειαν τούτου τοῦ σοφιστοῦ στηρίζονται ἐπὶ ἱστορικῶν γεγονότων καὶ δύνανται ἀναπληρῶσαι δι' ἡμᾶς ἐνταῦθα τὴν ἔλλειψιν ἄλλων εἰδήσεων. Ἡ πρώτη τούτων (Α, Ἐπ. 29) ἀπευθύνεται πρὸς τὴν Βακχίδα, Κορινθίαν, πρὸς ἣν ἐπίσης εἶχε τρυφερὰν ἀδυναμίαν ὁ Μενάνδρος.

Γλυκέρα Βακχίδι.

Ὁ Μενάνδρος ἡμῶν ἐπὶ τὴν τῶν Ἰσθμίων θεῶν εἰς τὴν Κόρινθον βεβούληται· ἐμοὶ μὲν οὐ κατὰ νοῦν· οἶδας γάρ, οἷόν ἐστιν ἔραστοῦ τοιούτου καὶ βραχὺν ὑστερῆσαι χρόνον. Ἀποτρέπειν δ' οὐκ ἐνὴν μὴ πολλακίς ἀποδημεῖν εἰωθότος. Οὐδ' ὅπως αὐτὸν παρεγγυήσω μέλλοντα ἐπιδημήσειν ἔχω, οὐδ' ὅπως μὴ, βουλόμενον αὐτὸν

σπουδασθῆναι ὑπὸ σοῦ· κάμοί τινα φέρειν φιλοτιμίαν τοῦτο λογιζομαι· οἶδα γάρ τὴν οὐσαν ἡμῖν ἑταιρίαν πρὸς ἀλλήλας. Δέδοικα δέ, ὦ φιλότατη, οὐ σὲ τοσοῦτον (χρηστοτέρῳ γὰρ ἦθει κέχρησαι τοῦ βίου), ὅσον αὐτὸν ἐκείνον. Ἐρωτικὸς γάρ ἐστι δαιμονίως, καὶ Βακχίδος οὐδ' ἂν τῶν σκυθρωποτάτων τις ἀπόσχοιτο. Τὸ μὲν γὰρ δοκεῖν αὐτὸν ἔλαττον τοῦ σοὶ ἐντυχεῖν ἢ τῶν Ἰσθμίων ἔνεκεν τὴν ἀποδήμησιν πεποιῆσθαι, οὐ πάνυ πείθομαι. Ἴσως αἰτιάσῃ με τῆς ὀποφίας. Συγγίνωσκε δὲ ταῖς ἑταιρिकाῖς, ὦ φιλότατη, ζηλοτυπίας. Ἐγὼ δ' οὐ παρὰ μικρὸν ἠγούμην Μενάνδρου διαμαρτεῖν ἔραστοῦ. Ἄλλως τε κἂν μοι κνισμὸς τις ἦ πρὸς αὐτὸν ἢ διαφορὰ γένηται, δεήσει με ἐπὶ τῆς σκηνηῆς ὑπὸ Χρέμητός τε τινὸς ἢ Φειδύλου πικρῶς λοιδορεῖσθαι. Ἐὰν δ' ἐπανεέλθῃ μοι, οἶος ᾧχετο, πολλὴν εἰσομαί σοι χάριν. Ἐῤῥωσο».

§ 69. Δύο ἄλλαι ἐπιστολαὶ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως (τοῦ Ἀλκιφρονος), ἐν αἷς, ἐξαιρουμένων σοφιστικῶν τινῶν καλλωπισμῶν, ὑπάρχει ἰκανὴ χαρίεσσα λεπτότης, ἣν ὀφείλει τις προσδοκᾶν παρὰ τῷ Μενάνδρῳ καὶ τῇ φίλῃ αὐτοῦ, ἀναφέρονται εἰς τι συμβάν, ὅπερ μνημονεύει καὶ ὁ Πλίνιος (H. N. VII. c. 30. 31), τὸ ἐξῆς· ὁ πρῶτος τῶν Πτολεμαίων, ὁ φίλος τῶν τεχνῶν, προσεκάλεσε μετὰ βασιλικῶν προτάσεων τὸν Μένανδρον εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Περὶ ταύτης τῆς προσκλήσεως ἀναγγέλλει ὁ ποιητής, διατρίβων ἀκριβῶς τότε ἐν Πειραιεῖ, ἐν ᾧ ἡ Γλυκέρα τελεῖ ἑορτὴν τινα ἐν Ἀθήναις, διὰ τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς (Ἀλκιφρ. Β'. ἐπιστολ. 3.).

Μένανδρος Γλυκέρα.

«Ἐγὼ μὰ τὰς Ἐλευσινίας θεάς, μὰ τὰ μυστήρια αὐτῶν, ἃ σοὶ καὶ ἐναντίον ἐκείνων ὤμοσα πολλάκις, Γλυκέρα, μόνος μόνῃ, ὡς οὐδὲν ἐπαίρων τάμά, οὐδὲ βουλόμενός σου χωρίζεσθαι ταῦτα καὶ λέγω καὶ γράφω. Τί γὰρ ἐμοὶ χωρὶς σου γένοιτ' ἂν ἡδίων; τίνοι δ' ἐπαρθῆναι μείζονι δυναίμην τῆς σῆς φιλίας; εἰ καὶ τὸ ἔσχατον ἡμῶν γῆρας διὰ τοὺς σοὺς τρόπους καὶ τὰ σά ἦθη νεότης αἰεὶ φανεῖται μοι· καὶ συννεάσαιμεν ἀλλήλοις καὶ συγγραύσαιμεν, καὶ νῆ τοὺς θεοὺς συναποθάνοιμεν, ἀλλ' αἰσθανόμενοι, Γλυκέρα, ὅτι συναποθνήσκομεν, ἵνα μηδετέρῳ ἡμῶν ἐς ἄδου συγκαταβαίῃ τις

ζῆλος, εἴ τινων ἄλλων ὁ σωθεὶς πειράσεται ἀγαθῶν. Μὴ δὴ γένοιτό μοι πειραθῆναι σοῦ μηκέτ' οὔσης· τί γὰρ ἂν ἔτι καταλίποιο ἀγαθόν; ἃ δὲ νῦν ἠπειξέ με ἐν Πειραιεὶ μαλακιζόμενον (οἴσθα γὰρ μου τὰς συνθήκας ἀσθενείας, ἃς οἱ μὴ φιλοῦντές με τρυφὰς καὶ σαλακωνείας καλεῖν εἰώθασιν), ἐπιστεῖλαί σοι ἐν ἄστει μενούσῃ διὰ τὰ ἄλλα τῆς θεοῦ, ταῦτ' ἐστίν. Ἐδεξάμην ἀπὸ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου γράμματα, ἐν οἷς δεῖται μου πάσας δεήσεις καὶ προτρέπεται βασιλικῶς ὑπισχνούμενος, τὸ δὴ λεγόμενον τοῦτο, τὰ τῆς γῆς ἀγαθὰ καὶ ἐμέ καὶ Φιλῆμονα· καὶ γὰρ ἐκείνων γράμματα κεκομίσθαι φασί· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Φιλῆμων ἐπέστειλέ μοι τὰ ἴδια δηλῶν ἐλαφρότερα καὶ ὡς οὐ Μενάνδρῳ γεγραμμένα ἤττον λαμπρά. Ἄλλ' ὄψεται καὶ βουλεύσεται τὰ ἴδια οὗτος. Ἐγὼ δὲ [αὐτοῦ] οὐ περιμενῶ βουλὰς. Ἄλλὰ σύ μοι, Γλυκέρα, καὶ γνώμη καὶ Ἀρεοπαγίτις βουλή καὶ Ἥλιαία, ἅπαντα νῆ τὴν Ἀθηναῖν ἀεὶ γέγονας καὶ νῦν ἔση. Τὰς μὲν οὖν ἐπιστολάς τοῦ βασιλέως σοι διεπεμφάμην, ἵνα μὴ κόπτω σε δις καὶ τοῖς ἐμοῖς καὶ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν ἐντυγχάνουσαν· ἃ δὲ ἐπιστέλλειν αὐτῷ ἔγνωκα, βούλομαι σε εἰδέναι. Πλεῖν μὲν καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀπιέναι μακρὰν οὕτω καὶ ἀποικισμένην βασιλείαν οὔσαν, μὰ τοὺς δώδεκα θεοὺς οὐδὲ ἐνθυμοῦμαι. Ἄλλ' οὐδὲ εἰ ἐν Αἰγίνῃ ταύτῃ γε τῇ πλησίον ἔκειτο Αἴγυπτος, οὐδ' οὕτως ἐν νῷ ἂν ἔσχον ἀφείς τὴν ἐμὴν βασιλείαν τῆς σῆς φιλίας μόνος ἐν τοσοῦτῳ ὄχλῳ Αἰγυπτίων χωρὶς Γλυκέρας ἐρημίαν πολυάνθρωπον ὄραν· ἥδιον γὰρ καὶ ἀκινδυνότερον τὰς σὰς θεραπεύω μᾶλλον ἀγκάλας ἢ τὰς [αὐλὰς] ἀπάντων τῶν σατραπῶν καὶ βασιλείων. Ἐπικίνδυνον μὲν οὖν τὸ ἀνελεύθερον, εὐκαταφρόνητον δὲ τὸ κολακεῦον, ἄπιστον δὲ τὸ εὐτυχοῦμενον. Ἐγὼ δὲ καὶ τὰς Θηρικλείους καὶ τὰ καρχῆσια καὶ τὰς χρυσίδας καὶ πάντα τὰ ἐν ταῖς αὐλαῖς ἐπίφθονα, παρὰ τούτοις ἀγαθὰ καλούμενα, τῶν κατ' ἔτος γοῶν καὶ τῶν ἐν τοῖς θεάτροις ληναίων καὶ τῆς χθιζῆς ὁμολογίας καὶ τῶν τοῦ Λυκείου γυμνασίων καὶ τῆς ἱερᾶς Ἀκαδημείας οὐκ ἀλλάτταμαι, μὰ τὸν Διόνυσον καὶ τοὺς Βαχχικούς αὐτοῦ κισσοὺς, οἷς στεφανωθῆναι μᾶλλον ἢ τοῖς Πτολεμαίου βούλομαι διαδήμασιν, ὀρώσης καὶ

καθημένης ἐν τῷ θεάτρῳ Γλυκέρας. Ποῦ γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ ὄψομαι ἐκκλησίαν καὶ ψῆφον ἀναδιδομένην; ποῦ δὲ δημοκρατικὸν ὄχλον οὕτως ἐλευθεριάζοντα; ποῦ δὲ θεσμοθέτας ἐν ταῖς ἱεραῖς κόμαις κεκισσωμένους; ποῖον περισχοίνισμα; ποῖαν αἵρεσιν, ποίους χύτρος; Κεραμεικόν, ἀγοράν, δικαστήρια, τὴν καλὴν ἀκρόπολιν, τὰς σεμνάς θεάς, τὰ μυστήρια, τὴν γειτνιώσαν Σαλαμίνα, τὰ στενά, τὴν Ψυττάλειαν, τὸν Μαραθῶνα, ὄλην ἐν ταῖς Ἀθήναις τὴν Ἑλλάδα, ὄλην τὴν Ἰωνίαν, τὰς Κυκλάδας πάσας; Ἄφεις ταῦτα καὶ Γλυκέραν μετ' αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον διέλθω χρυσὸν λαβεῖν καὶ ἄργυρον καὶ πλοῦτον; ὦ μετὰ τίνας γρήσομαι; μετὰ Γλυκέρας τοσοῦτον διατεθαλασσευμένης; οὐ πενία δέ μοι ἔσται χωρὶς αὐτῆς ταῦτα; ἐὰν δὲ ἀκούσω τοὺς σεμνοὺς ἔρωτας εἰς ἄλλον αὐτὴν μετατεθεικέναι, οὐ σποδός μοι πάντες οἱ θησαυροὶ γενήσονται; καὶ ἀποθνήσκων τὰς μὲν λύπας ἐμαυτῷ συναποίσω, τὰ δὲ γρήματα τοῖς ἰσχύουσιν ἀδικεῖν ἐν μέσῳ κείσεται, ἢ μέγα τὸ συμβιοῦν Πτολεμαίῳ καὶ σατράπαις καὶ τοιοῦτοις ψόφοις, ὧν οὔτε τὸ φιλικὸν βέβαιον οὔτε τὸ διεχθρεῦον ἀκίνδυνον; Ἐὰν δὲ ὀργισθῆ τί μοι Γλυκέρα, ἅπαξ αὐτὴν ἀρπάσας κατεπίλησα· ἂν ἔτι ὀργίζηται, μᾶλλον αὐτὴν ἐβιασάμην· κἂν βαρυθύμως ἔχη, δεδάκρυκα· καὶ πρὸς ταῦτ' οὐκέθ' ὑπομείνασα τὰς ἐμὰς λύπας δεῖται λοιπόν.... οὔτε στρατιώτας ἔχουσα οὔτε δορυφόρους οὔτε φύλακας· ἐγὼ γὰρ αὐτῇ εἰμι πάντα. Ἡ μέγα καὶ θαυμαστὸν ἰδεῖν τὸν καλὸν Νεῖλον· οὐ μέγα δὲ καὶ τὸν Εὐφράτην ἰδεῖν; οὐ μέγα δὲ καὶ τὸν Ἰστρον; οὐ τῶν μεγάλων καὶ ὁ Θερμώδων, ὁ Τίγρις, ὁ Ἄλυς; Εἰ μέλλω πάντας τοὺς ποταμοὺς ὄρᾶν, καταβαπτισθήσεται μοι τὸ ζῆν μὴ βλέποντι Γλυκέραν. Ὁ δὲ Νεῖλος οὗτος, καίπερ ὧν καλός, ἀλλ' ἀποτεθηρίωται, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδὲ προσελθεῖν αὐτοῦ ταῖς δῖναις ἐλλοχωμένου τοσοῦτοις κακοῖς. Ἐμοὶ γένοιτο, βασιλεῦ Πτολεμαῖε, χώματος καὶ τάφου πατρῷου τυχεῖν. Ἐμοὶ γένοιτο τὸν Ἀττικὸν αἰεὶ στέφεισθαι κισσὸν καὶ τὸν ἐπ' ἐσχάρας ὑμνήσαι κατ' ἔτος Διόνυσον, τὰς μυστηριώτιδας ἀγειν τελετάς, δραματοῦργεῖν τι καινὸν ταῖς ἐτησίοις θυμέλαις δρᾶμα, γελῶντα καὶ χαίροντα καὶ ἀγωνι-

ἄντα καὶ φοβούμενον καὶ νικῶντα. Φιλῆμων δὲ εὐτυχεῖται καὶ τὰ μὰ ἀγαθὰ γενόμενος ἐν Αἰγύπτῳ. Οὐκ ἔχει Φιλῆμων Γλυκέραν τινά, οὐδὲ ἄξιός ἦν ἴσως τοιούτου ἀγαθοῦ. Σὺ δὲ ἐκ τῶν ἀλώων δέομαι, Γλυκέρσιον, εὐθὺς πετομένη πρὸς ἡμᾶς ἐπὶ τῆς ἀστράβης φέρου. Μακροτέραν ἑορτὴν οὐδέποτε ἔγνων οὐδὲ ἀκαιροτέραν. Δημητρε, ἴλεως γενοῦ».

Γλυκέρα Μενάνδρω.

Ἄς διαπέμψω μοι τοῦ βασιλέως ἐπιστολὰς εὐθὺς ἀνέγνων, μὰ τὴν Καλλιγένειαν, ἐν ἧς νῦν εἰμί, κατέχαιρον, Μενάνδρε, ἐκπλαγῆς ὑπὸ ἡδονῆς γενομένη, καὶ τὰς παρούσας οὐκ ἐλάνθανον. Ἦν δὲ ἡ τε μήτηρ μου καὶ ἡ ἑτέρα ἀδελφὴ Εὐφόριον καὶ τῶν φίλων, ἦν ἦσθα· καὶ [γὰρ] παρὰ σοὶ ἐδείπνησε πολλάκις, καὶ ἐπήνεις αὐτῆς τὸν ἐπιχώριον ἀττικισμόν, ἀλλ' ὡς φοβούμενος αὐτὴν ἐπαινεῖν, ὅτε καὶ μειδιάσασα θερμότερόν σε κατεφίλησα. Οὐ μέμνησαι, Μενάνδρε; Θεασάμεναι δέ με παρὰ τὸ εἰωθὸς καὶ τῷ προσώπῳ καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς χαίρουσαν, «ὦ Γλυκέρσιον», ἤροντο, «τί ἄρα, τί σοι τηλικοῦτον γέγονεν ἀγαθόν, ὅτι καὶ ψυχῇ καὶ σώματι καὶ πᾶσιν ἄλλοιοτέρα νῦν ἡμῖν τις πέφηνας; καὶ τὸ σῶμα γεγάνωται καὶ διαλάμπεις ἐπιχάριτόν τι καὶ εὐκταῖον». Κἀγώ, «Μενάνδρον», ἔφην, «νῦν ἐμὸν ὁ Αἰγύπτου βασιλεὺς Πτολεμαῖος ἐπὶ τῷ ἡμίσει τῆς βασιλείας τρόπον τινὰ μεταπέμπεται»· μείζονι τῇ φωνῇ φθεγγαμένη καὶ σφοδρότερα, ὅπως παῦσαι ἀκούσωσιν αἱ παρούσαι. Καὶ ταῦτα ἔλεγον ἐγὼ διατινάσσουσα καὶ σοβοῦσα ταῖς χερσὶν ἐμαυτῆς τὴν ἐπιστολὴν σὺν τῇ βασιλικῇ σφραγίδι. «Χαίρεις οὖν ἀπολειπομένη;» ἔφρασαν. Τὸ δὲ οὐκ ἦν, Μενάνδρε. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν οὐδενὶ τρόπῳ μὰ τὰς θεάς, οὐδ' εἰ βούς μοι, τὸ δὴ λεγόμενον, φθέγγαιτο, πεισθειῆν ἂν ὅτι βουλήσεται μὲ ποτε ἢ δυνήσεται Μενάνδρος ἀπολιπὼν ἐν Ἀθήναις Γλυκέραν τὴν ἑαυτοῦ μόνος ἐν Αἰγύπτῳ βασιλεύειν μετὰ πάντων τῶν ἀγαθῶν. Ἄλλὰ καὶ τοῦτό γε ὀῆλος ἐκ τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἀνέγνων ἦν ὁ βασιλεὺς, τὰ μὰ πεπευσμένος ὡς ἔοικε περὶ σοῦ, καὶ ἀτρέμα δι' ὑπονοιῶν Αἰγυπτίοις θέλων ἀττικισμοῖς

σε διατωθάζειν. Χαίρω διὰ τοῦτο, ὅτι πεπλεύκασι καὶ εἰς Αἴγυπτον πρὸς αὐτὸν οἱ ἡμέτεροι ἔρωτες· καὶ πείθεται πάντως ἐξ ὧν ἤκουσεν ἀδύνατα σπουδάζειν ἐπιθυμῶν Ἀθήνας πρὸς αὐτὸν διαβῆναι. Τί γάρ Ἀθήναι χωρὶς Μενάνδρου; Τί δὲ Μένανδρος χωρὶς Γλυκέρας; ἥτις αὐτῷ καὶ τὰ προσωπεῖα διασκευάζω καὶ τὰς ἐσθῆτας ἐνδύω, κὰν τοῖς παρασκηνίοις ἔστηκα τοὺς δακτύλους ἐμαυτῆς πιέζουσα, ἕως ἂν κροταλίση τὸ θέατρον· καὶ τρέμουσα τότε γῆ τὴν Ἄρτεμιν ἀναψύχω καὶ περιβάλλουσά σε τὴν ἱεράν τῶν δραμάτων ἐκείνην κεφαλὴν ἐναγκαλίζομαι. Ἄλλ' ὅ γε ταῖς φίλαις τότε χαίρειν ἔφην, τοῦτ' ἦν, Μένανδρε, ὅτι οὐκ ἄρα Γλυκέρα μόνον, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖς ὑπερθάλασσοι ἐρῶσί σου, καὶ διαπόντιοι φῆμαι τὰς σὰς ἀρετὰς κατηγγέλκασι. Καὶ Αἴγυπτος καὶ Νεῖλος καὶ Πρωτέως ἀκρωτήρια καὶ αἱ Φάριαι σκοπιαί, πάντα μετέωρα νῦν ἐστί, βουλόμενα ἰδεῖν Μένανδρον καὶ ἀκοῦσαι φιλαργύρων καὶ ἐρώντων καὶ δεισιδαιμόνων καὶ ἀπίστων καὶ πατέρων καὶ υἱῶν καὶ θεραπόντων καὶ παντὸς ἐνσκηνοβατουμένου· ὧν ἀκούσονται μὲν, οὐκ ὄψονται δὲ Μένανδρον, εἰ μὴ ἐν ἄστει παρὰ Γλυκέρᾳ γένοιντο καὶ τὴν ἐμήν εὐδαιμονίαν ἴδοιεν, τὸν πάντῃ διὰ τὸ κλέος αὐτοῦ Μένανδρον καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐμοὶ περικείμενον. Οὐ μὴν ἀλλ' εἶγε ἄρα πόθος αἰρεῖ σέ τις καὶ τῶν ἐκεῖ ἀγαθῶν καὶ εἰ μηδενὸς ἄλλου τῆς γε Αἰγύπτου, χρήματος μεγάλου, καὶ τῶν αὐτόθι πυραμίδων καὶ τῶν ἠχούντων ἀγαλμάτων καὶ τοῦ περιβοήτου λαβυρίνθου καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα ἀπὸ χρόνου ἢ τέχνης παρ' αὐταῖς τίμια, μὴ ποιήσῃ με πρόφασιν· μὴδέ με Ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα μισησάτωσαν ἤδη τοὺς μεδίμνους ἀριθμοῦντες, οὓς αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς πέμψει διὰ σέ. Ἄλλ' ἄπιθι πᾶσι θεοῖς, ἀγαθῇ τύχῃ, δεξιοῖς πνεύμασι, Διὶ οὐρίῳ. Ἐγὼ γάρ σε οὐκ ἀπολείψω. Μὴ τοῦτο δόξης με λέγειν, οὐδ' αὐτῇ δύναμαι κὰν θέλω· ἀλλὰ παρεῖσα τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς ἐαυτῆς ἔσομαι συμπλέουσά σοι· καὶ σφόδρα τῶν εὐθαλάσσων γεγέννημαι, εὐ οἶδα, καὶ ἐκκλωμένης κώπης ναυτίας ἐγὼ θεραπεύσω, θάλαψω σου τὸ ἀσθενοῦν τῶν πελαγισμῶν, ἄξω δὲ ἄτερ μίτων Ἀριάδῃ εἰς Αἴγυπτον, οὐ Διόνυσον, ἀλλὰ Διονύσου θεράποντα καὶ προφήτην· οὐδὲ ἐν Νάξῳ καὶ ἐρημίαις ναυτικαῖς ἀπολειφθήσομαι τὰς

σὰς ἀπιστίας κλαίουσα καὶ ποτνωμένη. Χαιρέτωσαν οἱ Θησεῖς ἐκεῖνοι καὶ τὰ ἄπιστα τῶν πρεσβυτέρων ἀμπλακήματα· ἡμῖν δὲ βέβαια πάντα, καὶ τὸ ἄστυ καὶ ὁ Πειραιεὺς καὶ ἡ Αἴγυπτος. Οὐδὲν χωρίον ἡμῶν τοὺς ἔρωτας οὐχὶ δέξεται πλήρεις· κἂν πέτραν οἰκῶμεν, εὖ οἶδα Ἀφροδίσιον αὐτὴν τὸ εὖνον ποιήσει. Πέπεισμαι μῆτε χρημάτων σε περιουσίας μῆτε πλούτου τὸ καθάπαξ ἐπιθυμεῖν, ἐν ἐμοὶ καὶ τοῖς δράμασι τὴν εὐδαιμονίαν κατατιθέμενον· ἀλλ' οἱ συγγενεῖς, ἀλλ' ἡ πατρίς, ἀλλ' οἱ φίλοι, σχεδὸν οἶσθα πάντῃ πάντες πολλῶν δέονται, πλουτεῖν ἐθέλουσι καὶ χρηματίζεσθαι. Σὺ μὲν οὐδέποτε περὶ οὐδενὸς αἰτιάσῃ με οὔτε μικροῦ οὔτε μεγάλου, τοῦτο εὖ οἶδα, πάλαι μὲν ἠττημένος μου πάθει καὶ ἔρωτι, νῦν δὲ ἤδη καὶ κρίσιν προστεθεικῶς αὐτοῖς, ἧς μᾶλλον περιέχομαι, Μένανδρε, φοβουμένη τῆς ἐμπαθοῦς φιλίας τὸ ὀλιγοχρόνιον· ἔστι γὰρ ὡς βίαιος ἢ ἐμπαυῆς φιλία οὕτω καὶ εὐδιάλυτος· οἷς δὲ παραβέβληνται καὶ βουλαί, ἀρραγέστερον ἐν τούτοις ἤδη τὸ ἔργον οὔτε ἀμιγῆς ἡδοναῖς ἔσται διὰ τὸ πάθος οὔτε περιδεῖς. Λύσεις δὲ τὴν γνώμην, ὅς γε πολλάκις περὶ τούτων αὐτὸς νοουητῶν με διδάσκεις. Ἄλλ' εἰ καὶ σὺ μὴ μέ τι μέμψη μηδὲ αἰτιάσῃ, δέδοικα τοὺς Ἀττικοὺς σφῆκας, οἵτινες ἄρξονται πάντῃ με περιβομβεῖν ἐξιούσαν ὡς αὐτὸν ἀφρηρημένην τῆς Ἀθηναίων πόλεως τὸν πλοῦτον. Ὡστε δέομαί σου, Μένανδρε, ἐπίσχες, μηδὲ πω τῷ βασιλεῖ μηδὲν ἀντεπιστείλῃς. Ἔτι βούλευσαι, περίμεινον, ἕως κοινῇ γενώμεθα καὶ μετὰ τῶν φίλων καὶ Θεοφράστου καὶ Ἐπικούρου. Τάχα γὰρ ἀλλοιότερα κάκεινοῖς καὶ σοὶ φανεῖται ταῦτα. Μᾶλλον δὲ καὶ θυσώμεθα καὶ εἰδῶμεν, τί λέγει τὰ ἱερά, εἴτε λῶον εἰς Αἴγυπτον ἡμᾶς ἀπιέναι, εἴτε μένειν· καὶ χρηστηριασθῶμεν εἰς Δελφοὺς πέμψαντες· πάτριος ἡμῖν ἔστι θεός. Ἀπολογίαν ἔξομεν καὶ πορευόμενοι καὶ μένοντες πρὸς ἀμφοτέρα τοὺς θεούς. Μᾶλλον δὲ ἐγὼ τοῦτο ποιήσω· καὶ γὰρ ἔχω τινὰ νεωστὶ γυναῖκα ἀπὸ Φρυγίας ἤκουσαν εὖ μῆλα τούτων ἔμπειρον, γαστρομαντεύεσθαι δεινὴν [καὶ] τῇ τῶν σπαρτῶν διατάσει, γύκτωρ [δὲ] καὶ τῇ τῶν θεῶν δείξει· καὶ οὐ δεῖ λεγούσῃ πιατεύειν ἀλλ' ἰδεῖν, ὡς φασί. Διαπέμφομαι πρὸς αὐτήν. Καὶ γὰρ, ὡς ἔφη, καὶ κάθαρσίν τινα δεῖ προτελέσαι τὴν γυναῖκα καὶ παρασκευάσαι

τινά ζῶα ἱερεῦσαι καὶ λιβανωτὸν ἄρρενα καὶ στύρακα μακρὸν καὶ πέμματα σελήνης καὶ ἄγρια φύλλα τῶν ἀνθρώπων. Οἶμαι δὲ καὶ σὲ φθῆσεσθαι. Πειραιόθεν ἔλθειν. Ἡ δὴλωσόν μοι σαφῶς, μέχρη τίνος οὐ δύνασαι Ἐλυκέραν ἰδεῖν, ἐν' ἐγὼ μὲν καταδράμω πρὸς σέ, τὴν δὲ Φρυγίαν ταύτην ἐτοιμάσωμαι ἤδη. Καὶ ἃ μελετᾶν πειράξεις ἀπὸ σαυτοῦ με τὸν Πειραιᾶ καὶ τὸ ἀγρίδιον καὶ τὴν Μουρυχίαν καὶ κατ' ὀλίγον ὅπως ἐκπέσωσι τῆς ψυχῆς. Οὐ δύναμαι ταῦτα ποιεῖν μὰ τοὺς θεούς. Οὐδὲ σὺ δύνασαι διαπεπλεγμένος ἔλως ἤδη μοι. Κἂν οἱ βασιλεῖς ἐπιστείλωσι πάντες, ἐγὼ πάντων εἰμὶ παρὰ σοὶ βασιλικωτέρα καὶ εὐσεβεῖ σοὶ κέχρημαι ἔραστῇ καὶ ὄρκων ἱερῶν μνήμονι. Ὡστε πειρῶ μᾶλλον ἐμοί, φιλότῃ, θᾶσσον εἰς ἄστυ παραγενέσθαι, ὅπως, εἴ γε μεταβουλεύσαιο τῆς πρὸς βασιλέα ἀφίξεως, ἔχῃς εὐτρεπισμένα τὰ δράματα, [καὶ] ἐξ αὐτῶν, ἃ μάλιστα ὀνῆσαι δύναται Πτολεμαῖον καὶ τὸν αὐτοῦ Διόνυσον, οὐ δημοκρατικόν, ὡς οἶσθα, εἴτε Θαίδα εἴτε Μισοῦμενον εἴτε Θρασυλέοντα εἴτε Ἐπιτρέποντας εἴτε Ῥαπιζομένην εἴτε Σικυώνιον, εἴθ' ὅτιοῦν ἄλλο. Τί δέ; ἐγὼ θρασεῖα καὶ τολμηρά τίς εἰμι τὰ Μενάνδρου διακρίνειν ἰδιώτις οὔσα; ἀλλὰ σοφὸν ἔχω σου τὸν ἔρωτα καὶ ταῦτ' εἰδέναί δύνασθαι. Σὺ γάρ με ἐδίδαξας εὐφυᾶ γυναῖκα ταχέως παρ' ἐρώντων μανθάνειν· ἀλλ' οἰκονομοῦσιν ἔρωτες σπεύδοντες. Αἰδοῦμεθα μὰ τὴν Ἄρτεμιν ἀνάξιοι ὑμῶν εἶναι μὴ θᾶττον μανθάνουσαι. Πάντως δέομαι, Μένανδρε, κακεῖνο παρασκευάσασθαι τὸ δρᾶμα, ἐν ᾧ με γέγραφας, ἵνα κἂν μὴ παραγένωμαι σὺν σοί, διὰ σοῦ πλεύσω πρὸς Πτολεμαῖον, καὶ μᾶλλον αἰσθηταὶ ὁ βασιλεύς, ὅσον ἰσχύει καὶ παρὰ σοὶ γεγραμμένους φέρειν ἑαυτοῦ τοὺς ἔρωτας, ἀφείς ἐν ἄστει τοὺς ἀληθινούς. Ἄλλ' οὐδὲ τούτους ἀφήσεις, εὖ ἴσθι· κυβερνᾶν ἢ πρῶρατεύειν, ἕως δεῦρο παραγένη πρὸς ἡμᾶς Πειραιόθεν, μυηθήσομαι, ἵνα σε ταῖς ἐμαῖς χερσὶν ἀκύμονα ναυστολήσω πλέουσα, εἴ τοῦτο ἄμεινον εἶναι φαίνοιτο. Φανείη δέ, ὡ θεοὶ πάντες, ὁ κοινῇ λυσιτελήσει, καὶ μαντεύσαιτο ἡ Φρυγία τὰ τυμφέροντα κρεῖσσον τῆς θεοφορουμένης σου κόρης. Ἐρρώσω.

§ 70. Ἐπὶ πόσον διήρκεσεν οὗτος ὁ ἔρως ὁ διατυπούμενος ἐν ταύταις ταῖς ἐπιστολαῖς τόσοι φαιδρῶς καὶ τόσοι σφοδρός, τοῦτο ἀγνοεῖται. Ἄλλ' ὑπῆρξεν οὗτος οὐχὶ ἀμετάπτωτος. Ὅτε ὁ Μένανδρος ὠργίσθη ποτὲ κατ' αὐτῆς καὶ ὁ Φιλήμιον ὠνόμασε κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἑταίραν τινά, ἦν ἡγάπα, Χρηστήν, ὁ Μένανδρος ἔγραψεν ἐναντίον τούτου, « ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει χρηστῆ » (Ἄθην. ΙΓ' σελ. 594 D.) « Ὅτι δὲ καὶ Μένανδρος ὁ ποιητῆς ἦρα Γλυκέρας κοινόν' ἐνεμεσήθη δέ. Φιλήμιονος γὰρ ἑταίρας ἐρασθέντος καὶ χρηστήν ταύτην ὀνομάσαντος διὰ τοῦ δράματος, ἀντέγραψε Μένανδρος, « ὡς οὐδεμιᾶς οὔσης χρηστῆς ».

§ 71. Ἡ Γλυκέρα οὐδὲ τὴν μετὰ φιλοσόφων ἀναστροφὴν ἀπέφευγεν· ἐγίνωσκε δὲ ἀπαντᾶν πρὸς τούτους, ἐάν τι ἐκρίνετο ὑπ' αὐτῆς ἄξιον ἀπαντήσεως. Ὅτε ὁ Στίλπων ἐμέμφθη αὐτὴν ποτὲ ἐν τινι συμποσίῳ, ὅτι διαφθείρει τὴν νεολαίαν, ἀπεκρίθη ἐκείνη πρὸς αὐτόν· Στίλπων, κατηγορούμεθα διὰ τὸ αὐτὸ ἔγκλημα· περὶ σοῦ λέγουσιν, ὅτι διδάσκεις τοὺς μαθητάς σου ἀνωφελῆ καὶ ἐρωτικά (κατ' ἄλλους· ἐριστικά) σοφίσματα, περὶ ἐμοῦ δὲ ὡσαύτως. (Ἄθην. ΙΓ' σ. 584, Α'.) Κατηγοροῦντος ποτὲ Στίλπωνος Γλυκέρας παρὰ πότον ὡς διαφθειρούσης τοὺς νέους, ὡς φησι Σάτυρος ἐν τοῖς βίοις, ὑποτυχούσα ἡ Γλυκέρα, « τὴν αὐτὴν », ἔφη, « ἔχομεν αἰτίαν, ὦ Στίλπων, σέ τε γὰρ λέγουσι διαφθεῖρειν τοὺς συνταγχάνοντάς σοι ἀνωφελῆ καὶ ἐρωτικά σοφίσματα διδάσκοντα, ἐμέ τε ὡσαύτως· μηδὲν οὖν διαφέρειν ἐπιτριβομένοις καὶ κακῶς πάσχουσιν ἢ μετὰ φιλοσόφου ζῆν ἢ μεθ' ἑταίρας ». Ὡσαύτως καὶ ἡ Θαις παρ' Ἀλκίφρονι (Α, ἐπιστ. 34) « Θαις Εὐθυδήμῳ. Ἰξ οὐ φιλοσοφεῖν ἐπενόησας, σεμνός τις ἐγένου καὶ τὰς ὄφρυς ὑπὲρ τοὺς κροτάφους ἐπῆρας. Ἐἴτα σχῆμα ἔχων καὶ βιβλίδιον μετὰ χειρας εἰς τὴν Ἀκαδημειαν σοβεῖς, τὴν δὲ ἡμετέραν οἰκίαν ὡς οὐδὲ ἰδὼν πρότερον παρέρχῃ. Ἐμάνης, Εὐθυδήμῳ οὐκ οἶδας, οἷός ἐστιν ὁ σαφιστῆς οὗτος ὁ ἐσχυθροπακῶς καὶ τοὺς θαυμαστοὺς τούτους διεξιῶν λόγους. Ἄλλ' ἐμοὶ μὲν πράγματα πόσος ἐστὶν οἷε χρόνος ἐξ οὗ παρέχει βουλόμενος ἐντυχεῖν· προσφθείρεται δὲ Ἐρπυλλίδι τῇ Μεγάρας ἄβρα. Τότε μὲν οὖν αὐτὸν οὐ προσιέμην· ἀεὶ γὰρ περι-

δᾶλλουσα κοιμᾶσθαι μᾶλλον ἐβουλόμην ἢ τὸ παρά πάντων σοφιστῶν χρυσίον. Ἐπεὶ δὲ σε ἀποτρέπειν ἔοικε τῆς μεθ' ἡμῶν συνηθείας, ὑποδέξομαι αὐτὸν καί, εἰ βούλει, τὸν διδάσκαλον τουτονὶ τὸν μισογύναιον ἐπιδειξῶ σοι νυκτὸς οὐκ ἀρκούμενον ταῖς συνηθεσιν ἡδοναῖς. Αἴηροι ταυτὰ εἶσι καὶ τυφος καὶ ἐργολάβεια μεираκίων, ὦ ἀνόητε. Οἷσι δὲ διαφέρειν ἑταίρας σοφιστὴν; τοσοῦτον ἴσως ὅσον οὐ διὰ τῶν αὐτῶν ἐκάτεροι πείθουσιν, ἐπεὶ ἔν γε ἀμφοτέροις τέλος πρόκειται τὸ λαβεῖν. Πόσῳ δὲ ἀμείνους ἡμεῖς καὶ εὐσεβέστεραι· οὐ λέγομεν θεοὺς οὐκ εἶναι, ἀλλὰ πιστεύομεν ὁμνύουσι τοῖς ἔρασταῖς ὅτι φιλοῦσιν ἡμᾶς· οὐδ' ἀξιοῦμεν ἀδελφαῖς καὶ μητράσι μίγνυσθαι τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οὐδὲ γυναῖξιν ἀλλοτρίαις. Εἰ μὴ ὅτι τὰς νεφέλας ὑπόθεν εἶεν, καὶ τὰς ἀτόμους, ὅποια ἄγνοοῦμεν, διὰ τοῦτο ἤτους δοκοῦμέν σοι τῶν σοφιστῶν. Καὶ αὐτὴ παρά τούτοις ἐσχόλακα καὶ πολλοῖς διείλεγμαι· οὐδὲ εἰς ἑταῖρα ὁμιλῶν τυραννίδας ὀνειροπολεῖ καὶ στασιάζει τὰ κοινά, ἀλλὰ σπάσας τὸν ἐωθινὸν καὶ μεθυσθεὶς εἰς ὥραν τρίτην ἢ τετάρτην ἠρεμεῖ. Παιδεύομεν δὲ οὐ χεῖρον ἡμεῖς τοὺς νέους. Ἐπεὶ σύγκρινον, εἰ βούλει, Ἀσπασίαν τὴν ἑταῖραν καὶ Σωκράτην τὸν σοφιστὴν, καί, πότερος ἀμείνους αὐτῶν ἐπαίδευσεν ἄνδρας, λόγισαι· τῆς μὲν γὰρ ὄφει μαθητὴν Περικλέα, τοῦ δὲ Κριτίαν. Κατάβαλε τὴν μωρίαν ταύτην καὶ ἀηδίαν, ἃ ἐμὸς ἔρωσ Εὐθύδημε, οὐ πρέπει σκυθρωποῖς εἶναι τοιοῦτοις ὄμμασι, καὶ πρὸς τὴν ἐρωμένην ἤχε τὴν σαυτοῦ οἶον ἐπανελθῶν ἀπὸ Λυκείου πολλάκις . . . τὸν ἰδρῶτα ἀποψώμενος, ἵνα καὶ μικρὰ κραιπαλήσαντες ἐπιδειξώμεθα ἀλλήλοις τὸ καλὸν τέλος τῆς ἡδονῆς. Καὶ σοὶ νῦν μάλιστα γε φανοῦμαι σοφῆ. Οὐ μακρὸν δίδωσιν ὁ δαίμων χρόνον τοῦ ζῆν· μὴ λάθῃς τοῦτον εἰς αἰνίγματα καὶ λήρους ἀναλώσας. Ἐρῶσο».

72. Λίαν καταλλήλως δύναται παρατεθῆναι ἐνταῦθα χωρίον τι τοῦ κωμικοῦ Φοινικίδου (παρὰ Στοβαίῳ Ἀνθολ. VI, 30. σ. 80.), ἐν ᾧ ἑταῖρα τις χαρακτηρίζει τοὺς ἔραστὰς αὐτῆς: «Μὰ τὴν Ἀφροδίτην», λέγει, «οὐκ ἂν ὑπομείναιμ' ἔτι, | Πυθιάς, ἑταίρειν· χαιρέτω· μὴ μοι λέγε, | ἀπέτυχον, οὐδὲν πρὸς ἐμέ, καταλῦσαι θέλω. | Εὐθύς ἐπιχειρήσασα φίλον ἔσχον τινά | στρατιωτι-

κόν· διὰ παντός οὔτος τὰς μάχας | ἔλεγεν, ἐδείκνυ δ' ἅμα λέγων
 τὰ τραύματα, | εἰσέφερε δ' οὐδέν· δωρεάν ἔφη τινά | παρὰ τοῦ
 βασιλέως λαμβάνειν, καὶ ταῦτ' αἰεὶ | ἔλεγεν· διὰ ταύτην ἦν λέγω
 τὴν δωρεάν | ἐνιαυτὸν ἔσχε μ' ὁ κακοδαίμων δωρεάν. | Ἀφῆκα
 τοῦτον, λαμβάνω δ' ἄλλον τινά, | ἱατρόν, οὔτος εἰσάγων πολ-
 λούς τινας | ἕτερον, ἕκαε· πτωχὸς ἦν καὶ δῆμιος. | δεινότερος
 οὔτος θατέρου μοι κατεφάνη. | Ὁ μὲν διήγημ' ἔλεγεν, ὁ δ' ἐποίει
 νεκρούς. | Τρίτῳ συνέζευξ' ἡ τύχη με φιλοσόφῳ | πώγων' ἔχοντι
 καὶ τρίβωνα καὶ λόγον· | εἰς προὔπτον ἦλθον ἐμπεσοῦσα δὴ κα-
 κόν. | Οὐδὲν ἐδίδου γάρ· τάλαν αἰτῶ τι· ἔφη | οὐκ ἀγαθὸν εἶ-
 ναι τάργυριον. Ἔστω κακόν, | διὰ τοῦτο δός μοι, ῥῆψον· οὐκ
 ἐπείθετο.

Z'. ΛΑΜΙΑ

§ 73. Ἡ Λάμια, ὡς διηγείτο ὁ Πολέμων ἐν τῷ περὶ τῆς ἐν Σικυῶνι Ποικίλης πονήματι αὐτοῦ, ἦν θυγάτηρ Ἀθηναίου τινὸς Κλεάνορος, καὶ ἀπήλαυε τῆς εὐνοίας Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, εἰ μὴ οὐχὶ ἀμερίστως, ἀλλ' ὅμως κατ' ἀνώτερον βαθμὸν ἢ οἰαδῆποτε ἄλλη ἐκ τῶν ἐρωμένων ἢ συζύγων τούτου τοῦ πυρώδους ἥρωος. Τὸ πάθος αὐτοῦ τὸ πρὸς ταύτην τὴν ἑταίραν, ἥδη κατ' ἀρχὰς φημισθεῖσαν ἐπὶ τῇ μουσικῇ τέχνῃ αὐτῆς, ἐγεννήθη ὑπὸ τὴν κλαγγὴν τῶν ὄπλων. Ἦδη ἦν ἱκανῶς προβεβηκυῖα τὴν ἡλικίαν· ἀλλ' ἡ ζωηρότης τοῦ πνεύματος καὶ ἡ χάρις τῶν τρόπων αὐτῆς ἐγοήτευσε τὸν νεαρὸν στρατηγὸν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε, ἐν ᾧ αὐτὸς κατὰ τινὰ ἔκφρασιν τοῦ Πλουτάρχου (B. Δημήτρ. κ. 16) ἦν ἐρώμενος ἄλλων γυναικῶν, μόνῃ ἐξ ἀπασῶν ἡ Λάμια ἠδύνατο καυχᾶσθαι, ὅτι ἔχει αὐτὸν ἐραστήν. α' Ἐν τούτοις (τοῖς λαφύροις καὶ αἰχμαλώτοις) ἡ περιβόητος ἦν Λάμια, τὴν μὲν ἀρχὴν σπουδασθεῖσα διὰ τὴν τέχνην (ἐδόκει γὰρ αὐλεῖν οὐκ εὐκαταφρονῆτως), ὕστερον δὲ καὶ τοῖς ἐρωτικοῖς λαμπρὰ γενομένη. Τότε γοῦν ἥδη λήγουσα τῆς ὥρας καὶ πολὺ νεώτερον ἑαυτῆς λαβοῦσα

τὸν Δημήτριον, ἐκράτησε τῇ χάριτι καὶ κατέσχευεν, ὥστ' ἐκείνης μόνης εἶναι ἐραστήν, τῶν δ' ἄλλων γυναικῶν ἐρώμενον». Ἡ ζωηρότης καὶ ἡ διάρκεια τούτου τοῦ πάθους διήγειρε τὴν ζηλοτυπίαν τῶν συζύγων αὐτοῦ καὶ αὐτῶν τῶν φίλων αὐτοῦ.

§ 74. Ἦν πανταχοῦ καὶ γενικῶς ἀνεγνωρισμένη. Ὅτε ὁ Δημήτριος, ἐπιστρέφων ποτὲ ἐξ ὀδοιπορίας μεθ' ὀρμῆς ἐνηγκαλίζετο καὶ ἠσπάζετο τὸν πατέρα αὐτοῦ, οὗτος εἶπε· « Νομίζεις, ὦ υἱέ μου, ὡς φαίνεται, ὅτι φιλεῖς τὴν Λαμίαν; (Πλουτ. Δημήτρ. ΙΘ'.) « Λέγεται δέ, τῆς Λαμίας ἀναφανδὸν ἤδη κρατούσης, τὸν Ἀντίγονον, ὑπὸ τοῦ Δημητρίου καταφιλούμενον, ἤκοντος ἀπὸ ξένης, εἰπεῖν ἅμα γελῶντα· « Δοκεῖς Λαμίαν, ὦ παῖ, καταφιλεῖν; » Πρὸς ἀπόδειξιν, πῶς ἔκρινον οἱ φίλοι τοῦ Δημητρίου περὶ τούτου τοῦ ἔρωτος ὁ Πλούταρχος (Δημ. ΚΖ') ἀναφέρει τὸ ἐπόμενον· τινὲς τούτων τῶν φίλων ἐστάλησαν παρ' αὐτοῦ πρεσβευταὶ πρὸς τὸν Λυσίμαχον, « οἷς ἐκεῖνος ἄγων σχολὴν ἐπέδειξεν ἐν τε τοῖς μηροῖς καὶ τοῖς βραχίουσιν ὠτειλὰς βαθείας ὀνύχων λεοντείων· καὶ διηγείτο τὴν γενομένην αὐτῷ μάχην πρὸς τὸ θηρίον, ὑπ' Ἀλεξάνδρου συγκαθειρχθέντι τοῦ βασιλέως. Οἱ δὲ γελῶντες, ἔφασαν καὶ τὸν αὐτῶν βασιλέα δεινοῦ θηρίου δῆγματα φέρειν ἐν τῷ τραγῆλῳ Λαμίας ». « Ἦν δὲ θαυμαστόν », ἐξακολουθεῖ ὁ βιογράφος, « ὅτι τῆς συζύγου Φίλας ἐν ἀρχῇ τὸ μὴ καθ' ἡλικίαν δυσχεραίνων, ἤττητο τῆς Λαμίας καὶ τοσοῦτον ἤρα χρόνον ἤδη παρηκμακυίας. Δημῶ γοῦν ἡ ἐπικαλουμένη Μανία, παρὰ δεῖπνον ἀυλούσης τῆς Λαμίας καὶ τοῦ Δημητρίου πυθομένου, Τί σοι δοκεῖ; — Γραῦς, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ. Πάλιν δὲ τραγημάτων παρατεθέντων κάκεινου πρὸς αὐτὴν εἰπόντος· Ὅρᾳς, ὅσα μοι Λαμία πέμπει; — Πλείονα, ἔφη, πεμφθήσεται σοι παρὰ τῆς ἐμῆς μητρός, ἐὰν θέλῃς καὶ μετ' αὐτῆς καθεύδειν ».

§ 75 Ἡ σπάταλος ἐλευθεριότης, μεθ' ἧς ὁ ἐμπαθὴς ἔρωσ τοῦ Δημητρίου ἀντήμειβε τὴν Λαμίαν, καταφαίνεται τρανότατα ἐκ τινος διηγήσεως τοῦ αὐτοῦ Πλουτάρχου (Δημ. ΚΖ'). « Πολλῶν γενομένων τότε ἐν τῇ πόλει πλημμελημάτων καὶ παρανομημάτων, ἐκεῖνο μάλιστα λέγεται λυπηρῶσαι τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι διακόσια καὶ πεντήκοντα τάλαντα πορίσαι ταχὺ καὶ

δοῦναι προσταχθὲν αὐτοῖς, καὶ τῆς εἰσπράξεως συντόνου καὶ ἀπαιτήτου γενομένης, ἰδὼν ἠθροισμένον τὸ ἀργύριον, ἐκέλευσε Λαμία καὶ ταῖς περὶ αὐτὴν ἑταίραις εἰς σμῆγμα (σάπωνα) δοθῆναι. Ἡ γὰρ αἰσχύνη τῆς ζημίας καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ πράγματος μᾶλλον ἠνώχλησε τοῖς ἀνθρώποις. Ἐνιοὶ δὲ τοῦτο οὐκ Ἀθηναίοις, ἀλλὰ Θετταλοῖς ὑπ' αὐτοῦ συμβῆναι λέγουσι. Χωρὶς δὲ τούτων αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ Λαμία, τῷ βασιλεῖ παρασκευάζουσα δεῖπνον, ἡργυρολόγησε πολλοὺς. Καὶ τὸ δεῖπνον οὕτως ἤνθησε τῇ δόξῃ διὰ τὴν πολυτέλειαν, ὥστε ὑπὸ Λυγκέως τοῦ Σαμίου συγγεγράφθαι. Διὸ καὶ τῶν κωμικῶν τις οὐ φαύλως τὴν Λαμίαν Ἐλέπολιν ἀληθῶς προσεῖπε δι' ἐπωνυμίας, ἥτις ἦν τὸ ὄνομα μιᾶς τῶν περιφημοτάτων πολιορκητικῶν μηχανῶν Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, ἧς τὴν περιγραφὴν δύναται τις ἰδεῖν παρὰ τῷ αὐτῷ συγγραφεῖ (Πλουτ. Δημητρ. κ. ΚΑ'). Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλουτάρχου διέπραξεν ἐκείνη ταύτην τὴν παρανομίαν, ὅπως προσφέρῃ τῷ Δημητρίῳ ἐκεῖνο τὸ περίφημον δεῖπνον, οὗ τὴν πολυτέλειαν περιέγραψεν ὁ Σάμιος Λυγκεὺς ἐν τινι πρὸς τὸν Ἰππόλοχον ἐπιστολῇ. Ἐπὶ τούτου τοῦ γεγονότος στηριζόμενος ὁ Ἀλκίφρων ἔγραψεν ἐπιστολὴν τῆς Λαμίας πρὸς τὸν Δημήτριον, ἐμπεριέχουσαν τοσαύτας ἱστορικῶς βεβαιουμένας περιστάσεις, ὥστε ἀναγκάζομεθα, ἀπονέμειν καὶ τοῖς μὴ ῥητῶς μεμαρτυρημένοις ἰκανὴν δόσιν ἀληθείας. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, δύναται θεωρηθῆναι αὕτη ὡς σκόπιμος μελέτη, ὅπως συνοψισθῶσι πάντα, τὰ γνωστά περὶ τῆς πρὸς τὸν μακεδονικὸν ἡγεμόνα σχέσεως ταύτης τῆς ἑταίρας ('Αλκίφρων Β'. Α'. Ἐπιστολὴ).

Λαμία Δημητρίῳ.

«Σὺ ταύτης τῆς παρρησίας αἴτιος, [ὅς] τοσοῦτος ὢν βασιλεὺς εἶτα ἐπέτρεψας καὶ ἑταίρα γράφειν σοι, οὐχ ἠγησάμενος δεινὸν ἐντυγχάνειν τοῖς ἐμοῖς γράμμασιν ὄλη μοι ἐντυγχάνων. Ἐγὼ, δέσποτα Δημήτριε, ὅταν μὲν ἔξω σε θεάσωμαι καὶ ἀκούσω μετὰ τῶν δορυφόρων καὶ τῶν στρατοπέδων καὶ τῶν πρέσβων καὶ τῶν διαδημάτων, νῆ τὴν Ἀφροδίτην, πέφρικα καὶ δέδοικα καὶ ταραττομαι καὶ ἀποστρέφομαι ὡς τὸν ἥλιον, μὴ ἐπικαῶ τὰ ὄμματα.

καὶ τότε μοι ὄντως ὁ πολιορκητὴς εἶναι δοκεῖς Δημήτριος· οἷον δὲ καὶ βλέπεις τότε, ὡς πικρὸν καὶ πολεμικὸν· καὶ ἀπιστῶ ἑμαυτῇ καὶ λέγω, « Λάμια, σὺ μετὰ τούτου καθεύδεις; σὺ διὰ νυκτὸς ὄλης αὐτὸν καταυλεῖς; σοὶ νῦν οὕτως ἐπέσταλκε; σοὶ Γνάθαιναν τὴν ἑταίραν συγχαρινεῖ; » καὶ ἠλογημένη σιωπῶ καὶ εὐχομαί σε θεάσασθαι παρ' ἑαυτῇ. Καὶ ὅταν ἔλθῃς, προσκυνῶ σε· καὶ ὅταν περιπλακεῖς με φιλῆς, πάλιν πρὸς ἑμαυτὴν τάναντία λέγω, αὐτός ἐστιν ὁ πολιορκητὴς, οὗτός ἐστιν ὁ ἐν τοῖς στρατοπέδοις, τοῦτον φοβεῖται [ἢ] Μακεδονία, τοῦτον ἢ Ἑλλάς, τοῦτον ἢ Θράκη; νῆ τὴν Ἀφροδίτην, σήμερον αὐτὸν τοῖς αὐλοῖς ἐκπολιορκήσω καὶ ἄφομαι τί με διαθήσει... μᾶλλον εἰς τρίτην, παρ' ἐμοὶ γὰρ δειπνήσεις, δέομαι. Τὰ Ἀφροδίσια ποιῶ ταῦτα κατ' ἔτος, καὶ ἀγῶνα ἔχω, εἰ τὰ πρότερα τοῖς ὑστέροις νικῶ. Ὑποδέχομαι δὴ σε ἐπαφροδίτως καὶ ὡς ἐνὶ μάλιστα ἐπιφανῶς· καὶ γὰρ μοι περιουσιάζουσι γεγένηται ὑπὸ σοῦ, μηδὲν ἀνάξιον τῶν σῶν ἀγαθῶν ἐξ ἐκείνης τῆς ἱερᾶς νυκτὸς ἔτι πεποιηκυῖα, καίτοι σοῦ γε ἐπιτρέποντος, ὅπως ἂν βούλωμαι χρῆσθαι τῷ ἐμῷ σώματι· ἀλλὰ κέχρημαι καλῶς καὶ ἀμίκτως πρὸς ἑτέρους. Οὐ ποιήσω τὸ ἑταιρικὸν οὐδὲ ψεύσομαι, δέσποτα, ὡς ἄλλαι ποιοῦσιν. Ἐμοὶ γὰρ ἐξ ἐκείνου, μὰ τὴν Ἄρτεμιν, οὐδὲ προσέβλεψαν ἔτι πολλοὶ οὐδὲ ἐπείρασαν αἰδοῦμενοὶ σου τὰς πολιορκίας. Ὁξύς ἐστιν Ἐρως, ὦ βασιλεῦ, καὶ ἔλθειν καὶ ἀναπτῆναι. Ἐλπίσας πτεροῦται, καὶ ἀπελπίσας ταχὺ πτεροφόρειν εἴωθεν ἀπογνωσθεῖς. Διὸ καὶ μέγα τῶν ἑταιρουσῶν ἐστὶ σόφισμα, αἰεὶ τὸ παρὸν τῆς ἀπολαύσεως ὑπερτιθεμένας ταῖς ἐλπίσι διακρατεῖν τοὺς ἐραστάς. Λοιπὸν ἡμᾶς δεῖ τὰ μὲν ποιεῖν, τὰ δὲ μαλακίζεσθαι, τὰ δὲ δειπνοποιεῖν, τὰ δὲ κοσμεῖν σοὶ τὸν οἶκον, τὰς ὀπωσοῦν ἄλλως ταχὺ μαραινομένας μεσολαβούσας χάριτας, ἵνα μᾶλλον ἐξάπτωνται τοῖς διαστήμασιν αὐτῶν αἱ ψυχαί, φοβουμένων μὴ ἄλλο πάλιν γένηται τῆς ἐν τῷ παρόντι τύχης κώλυμα. Ταῦτα δὲ πρὸς μὲν ἑτέρους τάχα ἂν ἐδυνάμην, βασιλεῦ, πλάττεσθαι καὶ τεχνιτεύειν· πρὸς δὲ σέ, ὅς οὕτως ἤδη ἔχεις ἐπ' ἐμοὶ ὡς ἐπιδεικνύουσι με καὶ ἀγάλλεσθαι πρὸς τὰς ἄλλας ἑταίρας ὅτι πασῶν ἐγὼ πρωτεύω, μὰ τὰς φίλας Μούσας, οὐκ ἂν ὑπομείναιμι πλάττεσθαι· οὐχ οὕτως ἐπιλίθινη

ὥστε ἀφείσα πάντα καὶ τὴν ψυχὴν ἑμαυτῆς εἰς τὴν σὴν ἀόεσκειαν ὀλίγον, ἠγγήσομαι δαπανῆσαι. Εὐ οἶδα γὰρ ὅτι οὐ μόνον ἐν τῇ Θηριππίδου οἰκίᾳ, ἐν ἣ ἔμελλω σοὶ τὸ τῶν Ἀφροδισίων εὐτρεπίζειν δεῖπνον, ἔσται διαβόητος ἢ παρασκευή, ἀλλὰ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Ἀθηναίων πόλει, νῆ τὴν Ἄρτεμιν, καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι πάσῃ. Καὶ μάλιστα οἱ μισοῖ Λακεδαιμόνιοι, ἵνα δοκῶσιν ἄνδρες εἶναι οἱ ἐν Ἐφέσῳ ἀλώπεκες, οὐ παύσονται [ἐν] τοῖς Ταυγέτοις ἄρεσι καὶ ταῖς ἐρημίαις ἑαυτῶν διαβάλλοντες ἡμῶν τὰ δεῖπνα καὶ καταλυκουργίζοντες τῆς σῆς ἀνθρωποπαθείας. Ἄλλ' αὐτοὶ μὲν χαιρόντων, δέσποτα, σὺ δὲ ἐμοὶ μέμνησο φυλάξαι τὴν ἡμέραν τοῦ δεῖπνου καὶ τὴν ὥραν, ἣν ἂν ἔλῃ· ἀρίστη γὰρ ἦν βούλει Ἐρῶσο ».

§ 76. Ἡ ἀνδραποδώδης δουλοφροσύνη τῶν τότε Ἀθηναίων οὐδαμῶς περιορίζετο ἐν τούτῳ, ὅπως δι' ὑπερμέτρων καὶ ἀσώτων τιμητικῶν διακρίσεων ἀναδιβάξωσι τὸν Δημήτριον εἰς τὴν τάξιν θεοῦ· ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα ἀπολαύοντα τῆς εὐνοίας τούτου τοῦ ἡγεμόνος ἐπεξετείνετο ἡ, τιμὴ τῆς θεοποιήσεως. Οὕτως ἡ Λάμια καὶ ἡ Λέαινα ἐξισώθησαν πρὸς τὴν Ἀφροδίτην, ἀνεγερθέντων εἰς τιμὴν αὐτῶν ναῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα ταύτης τῆς θεᾶς, προσενεχθεισῶν αὐταῖς θυσιῶν καὶ τελεσθεισῶν ἑορτῶν. Ἄλλὰ τοιαύτη τιμὴ ἀπενεμήθη καὶ τοῖς κόλαξιν αὐτοῦ. Οἱ Θηβαῖοι ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμα τῶν γειτόνων αὐτῶν καὶ ἀνήγειραν ναὸν εἰς τιμὴν « Ἀφροδίτης Λαμίας ».

§ 77. Ἐκτὸς τῆς Λαμίας, ἣν ὑπερηγάπα Δημήτριος ὁ Πολιορκητής, καὶ ἐξ ἧς ἔσχε καὶ θυγατέρα Φίλαν, εἶχεν οὗτος καὶ ἄλλας πολλὰς, ἐν αἷς καὶ τὴν Λέαιναν, καὶ αὐτὴν Ἀττικὴν ἑταίραν, θυγατέρα τοῦ Ἀθηναίου Κλεάνορος.

§ 78. Ἡ Λάμια ἦν καὶ αὐτὴ σφόδρα εὐθιχτος καὶ ἀστική πρὸς τὰς ἀποκρίσεις· ῥυπαρόν τι ἀνέκδοτον μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Δημητρίου ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Μάχωνος (παρ' Ἀθην. ΙΓ. σ. 577. E. F.). Ἄλλὰ μενέτω ἐνταῦθα ἀνέκδοτον. Ἄλλὰ καὶ ἄλλα παρ' Ἀθηναίῳ διασωθέντα ἀνέκδοτα τὸν αὐτὸν φέρουσι ῥυπαρόν, χαρακτῆρα.

§ 79. Ἐνταῦθα δὲ ἀρκούμεθα ἀναφέροντες κρίσιν τινὰ ὑπ'

αὐτῆς γενομένην, ἦν ὁ Πλούταρχος ἔκρινεν ἀξίαν καταχωρήσεως ἐν τῷ βίῳ τοῦ Δημητρίου (ΚΖ') α' Απομνημονεύεται δὲ τῆς Λαμίας καὶ πρὸς τὴν λεγομένην Βοκχόρεως κρίσιν ἀντίβρῃσις. Ἐπεὶ γάρ τις ἐρῶν ἐν Αἰγύπτῳ τῆς ἑταίρας Θωνίδος, ἠτέλλτο συχνὸν χρυσίον, εἶτα κατὰ τοὺς ὕπνους δόξας αὐτῇ συγγενέσθαι, τῆς ἐπιθυμίας ἐπαύσατο, δίκην ἔλαχεν ἡ Θωνίς αὐτῷ τοῦ μισθώματος. Ἀκούσας δὲ τὸν λόγον ὁ Βόκχορις, ἐκέλευσε τὸν ἄνθρωπον, ὅσον ἠτήθη χρυσίον ἠριθμημένον ἐν τῷ ἀγγεῖῳ διαφέρειν δεῦρο κάκεισε τῇ χειρί, τὴν δ' ἑταίραν ἔχεσθαι τῆς σκιᾶς· ὡς τὴν δόξαν τῆς ἀληθείας σκιὰν οὔσαν. Οὐκ ᾤετο ταύτην τὴν κρίσιν εἶναι δίκαιαν (ἢ Λαμία). Οὐ γὰρ ἀπέλυσεν ἡ σκιά τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ἀργυρίου τὴν ἑταίραν· τὸ δ' ὄναρ ἔπαυσεν ἐρῶντα τὸν νεανίσκον».

Η' καὶ Θ'. ΓΝΑΘΑΙΝΑ ΚΑΙ Η ΑΝΕΨΙΑ ΑΥΤΗΣ ΓΝΑΘΑΙΝΙΟΝ

§ 80. Αἱ τύχαι τούτων τῶν δύο ἑταιρῶν οὐδὲν ἀξιοσημείωτον ἐμπεριέχουσι, καθ' ὅσον αὐταὶ ὑπάρχουσι ἡμῖν γνωσταί, μόνον διὰ τῆς εὐτραπελίας καὶ τῶν χαριεντισμῶν αὐτῶν ἐγένοντο περιώνυμοι. Ὁ Ἀθηναῖος παρέδωκεν ἡμῖν ἐνίους τούτων τῶν χαριεντισμῶν, οὓς ὁ κωμικὸς ποιητὴς Μάχων ἔκρινεν ἀξίους συλλογῆς καὶ ποιητικῆς περιβολῆς· ἀλλ' ἀτυχῶς οἱ πλείστοι τούτων, καὶ οὐχὶ οἱ χεῖριστοι, ἔχουσι τόσον κυνισμόν καὶ τόσον στενὴν συνάφειαν μετὰ τοῦ ἰδιάζοντος ἔργου τοῦ ἑταιρικοῦ βίου, ὥστε ὑπάρχουσι παντάπασιν ἀνεπίδεκτοι δημοσιεύσεως· ἄλλοι τινὲς συνίστανται ἐν λογοπαιγνίῳ, ἅτινα ἢ παντάπασιν ἀνθίστανται πρὸς τὴν ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ (ἥτις ἄλλως τε ἐν τῇ χυδαία ὑπάρχει περὶ ταῦτα πλουσιωτάτῃ), οὔτε εἰς τὴν ἐν οἰαδῆποτε ἄλλῃ νεωτέρᾳ γλώσσει μεθερμήνευσιν, ἢ ἐν τῇ πρὸς τὴν σεμνοτέραν μεθερμήνευσιν ταύτην τάσει ἔμελλον ἀποβάλλειν τὸ ἀριστον ἄλας ἢ κέντρον. Οὕτω λοιπὸν ὑπολείπονται μόνον εὐάριθμοι, ἐν αἷς πραγματικῶς ἐπειράθημεν οὐκ ὀλίγον, ὅπως μὴ